

Studiegids SHB Rolversterking

Het is zover: we verzorgen niet langer alleen de opleiding specialist hoogbegaafdheid, maar nu ook de vervolgopleiding 'SHB rolversterking'.

De opgeleide of autodidactisch geschoolde specialist hoogbegaafdheid mag aan de slag met het thema rolversterking. Zodat je zelf en de mensen om je heen, of dat nu collega's, leerlingen of andere betrokkenen zijn, met meer gemak en welbevinden door het (onderwijs)leven gaan. Ook op momenten dat het zo lijkt te schuren en wringen met passend onderwijs voor (hoog)begaafde leerlingen.

Wij hebben deze studiegids samengesteld om het overzichtelijk te houden. Via de inhoudsopgave kun je gericht de voor jou belangrijke informatie vinden. Natuurlijk hopen wij volledig te zijn in deze gids, maar... het kan zo zijn dat jouw vraag niet, of niet volledig, beantwoord wordt. Mail ons dan gerust via: info@specialisthoogbegaafdheid.nl

We kijken er naar uit om jou een leerzame tijd te bieden!

Sonja Morbé en Merel Sprong

Inhoudsopgave

Visie van de vervolgopleiding	3
Doelgroep, locatie en groepsgrootte	4
Doelgroep	4
Locatie en groepsgrootte	4
Inhoud,opbouw & opleidingsniveau	5
De opbouw van ons aanbod	5
Intake	5
Tweedaagse module 1: begeleiden zonder barrière	5
Supervisie ronde 1 en 2	6
Tweedaagse module 2: verrijken zonder fixen	6
Supervisie ronde 3 en 4	6
Tweedaagse module 3: faciliteren en implementeren	7
Afsluiting: certificaat & verwerkingsopdracht	7
Het verschil in opleidingsaanpak	8
Een andere zienswijze	9
Online academie	9
Toegang tot de online academie	9
Toegangsperiode	9
Video's	10
Documenten	10
Time-line documenten – overzicht video's	10
Studiebelasting – opleidingsdagen & locatie	10
Studiebelasting	10
Opleidingsdagen	11
Locatie	11
Opleiding met certificaat	11
Opleidingsniveau en studiebeurs	11
De docenten	12
Opleidingskosten	12
Inschrijving	13
Vragen?	13
Bijlagen	13
Het risico om jezelf hoogbegaafd te noemen	14
Stop met fixen van executieve functies bij hoogbegaafde leerlingen ...	16
Helpende gedachten zijn niet helpend	17

Visie van de vervolgopleiding

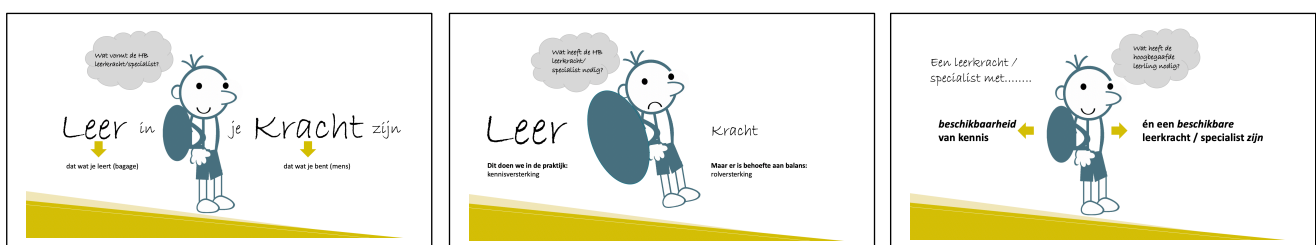
In onze visie voor de vervolgopleiding gaan wij niet voor kennisvermeerdering. Wij zien dat de kennis die wij bieden in de reguliere opleiding specialist hoogbegaafdheid nog lang niet voor de volle 100% wordt toegepast en zeker niet doorgrond wordt in de schoolpraktijk. Dit blijkt ook keer op keer uit onze onderzoeken onder honderden scholen: zelfs als we na vier jaar van inspanningen een hermeting doen. Er verandert weinig.

Het niet toepassen, overnemen of doorgronden van alle kennis op het juiste moment lijkt meer het probleem om verder te komen. Er is géén gebrek aan kennis, maar een andere drempel die niet wordt gezien. Daarom verandert er niks.

Ons vervolg aanbod draait om de vraag: wat maakt een specialist hoogbegaafdheid of leerkracht nu goed in zijn of haar werk? Hoe kunnen veranderingen wel tot stand komen?

We horen in de praktijk dat specialisten hoogbegaafdheid snel zoeken naar meer kennis om zich te verdiepen: nog meer in de metaforisch genoemde rugtas stoppen. Door deze kennisversterking ontstaat er op langere termijn een onbalans: de persoon heeft zoveel gelezen en gevolgd aan scholing, maar kan er in de praktijk niet goed mee uit de voeten. Hij of zij voelt zich niet sterk staan in de rol.

Er wordt gezocht naar wat nu het beste is om te doen. Er kan twijfel ontstaan bij de persoon: weet ik wel genoeg? Wij zien echter dat verdieping door kennisversterking niet of beperkt nodig is. Het gaat met name om verbreding door rolversterking: hoe komt de specialist in zijn kracht te staan om met helderheid in elk moment te weten wat te doen en er te kunnen zijn voor de leerling, voor een collega of het team?

We merken dat het handelen met de aanwezige kennis wordt belemmerd door opvattingen, overtuigingen, onzekerheden, controle, praktische bezwaren of andere factoren. Als daar een inzicht op wordt verkregen, dan heeft die realisatie het bijeffect dat de volgende stap nemen makkelijker is.

De vervolgopleiding biedt de mogelijkheid tot een verandering van paradigma: de specialist, collega of leerling gaat een *andere werkelijkheid* zien en het *aanwezige* potentieel van de persoon én de *aanwezige* kennis benutten. Daarmee komt wél verandering tot stand.

Doelgroep, locatie en groeps grootte

Doelgroep

Voor wie is de opleiding bedoeld? Het is een opleiding voor opgeleide of autodidactisch geschoolde specialisten hoogbegaafdheid. Wij gaan ervan uit dat je thuis bent in de bekende thema's van het specialisme hoogbegaafdheid: signaleren, compacten, verrijken, beleid, executieve functies, creativiteit, sensitiviteit, faalangst, mindset en onderpresteren.

Je bent nu op zoek naar een volgende stap om bijvoorbeeld met meer gemak, zekerheid en ontspanning je rol uit te voeren. Je wilt meer effect bij een ander bereiken in zijn of haar ontwikkeling of welbevinden. Het kan ook zijn dat je meer draagvlak bij je schoolteam wilt bereiken. Je staat open voor een andere werkelijkheid dan je tot nu toe hebt geleerd over hoe iets werkt, je bent nieuwsgierig en onderzoekend en durft de kleine stappen in het moment te nemen. Je wilt zelf zien en ervaren zonder ook maar iets klakkeloos van ons of een ander aan te nemen.

Locatie en groeps grootte

Op basis van onze visie willen we een vervolgopleiding bieden die de deelnemers de ruimte biedt om afstand te nemen van hun huidige dagelijkse perspectief. Dit doen we onder andere ook door letterlijk afstand te nemen van de werkomgeving: de opleiding vindt plaats in een inspirerende (buiten) omgeving in de regio Alkmaar. De groeps grootte is 12 personen: we geven ruimte aan kwaliteit en aandacht.

Inhoud,opbouw & opleidingsniveau

De opbouw van ons aanbod

De vervolgopleiding bestaat uit de volgende onderdelen na inschrijving:

- Intake: wederzijdse afstemming en besluitvorming deelname opleiding
- Tweedaagse module 1: begeleiden zonder barrière
- Supervisie ronde 1
- Supervisie ronde 2
- Tweedaagse module 2: verrijken zonder fixen
- Supervisie ronde 3
- Supervisie ronde 4
- Tweedaagse module 3: faciliteren en implementeren
- Afsluitingsdag: certificaat uitreiking

Bovendien krijg je ook onze volledige online opleiding specialist HB (met meer dan 160 video's): zeg maar twee opleidingen voor de prijs van één. Hierover vertellen we meer onder het kopje 'online academie'.

We geven nu eerst een kort overzicht van alle opgesomde onderdelen.

Intake

Na de inschrijving voor de opleiding volgt een intake. Deze intake is bedoeld om een goede afstemming te maken tussen jouw opleidingswensen en wat wij gaan bieden. Het kan zijn dat dit géén passende match oplevert. Wij zullen dit dan ook helder maken. Natuurlijk mag je dan alsnog meedoen, maar dan gebeurt dit met het besef wat ons aanbod is en in welke mate dit afwijkt van jouw wensen.

Tweedaagse module 1: begeleiden zonder barrière

De focus van deze tweedaagse module ligt op de begeleiding van leerlingen, collega's en het versterken van je eigen rol hierin door zicht te hebben op zogenaamde barrières.

- Wat maakt dat HB leerlingen vaker psycho-educatie aangeboden krijgen?
- Wat is de waarde van deze psycho-educatie en waar slaan we de plank mis? Waarom werkt het soms wel en soms niet: zoals positieve psychologie of cognitieve gedragstherapie?
- Hoe kan het dat kinderen zelf barrières ervaren op school? En hoe komt het dat wijzelf of collega's barrières waarnemen? Wat zien we dan werkelijk en welke realisatie bij de leerling, de collega of jezelf kan de barrières doen wegvallen?

- Wat gebeurt er als (hoog)begaafde leerlingen onbereikbaar zijn met hun overgevoeligheden (intensiteiten) en er geen land mee te bezeilen is? Wat als het te intens voor jezelf wordt?
- Hoe zetten we een goed fundament neer voor de begeleiding van (hoog)begaafde leerlingen of collega's of een schoolteam? Wat bepaalt het succes?
- Wat als motivatie lijkt te ontbreken? Hoe stimuleren we motivatie, veerkracht en (zelf)vertrouwen: bij de leerling, collega of jezelf?

Supervisie ronde 1 en 2

Tussen de eerste en tweede module wordt de groep in tweeën gedeeld. Elke groep krijgt twee dagdelen supervisie tussen deze twee genoemde modules. Met een kleine groep van maximaal 6 personen gaan we aan de slag met vraagstukken die in dat moment bij de deelnemers spelen, waarbij niet alleen de inbrengende deelnemer leert maar ook de andere deelnemers in het groepje.

Tweedaagse module 2: verrijken zonder fixen

De focus van deze tweedaagse module ligt op het neerzetten van een goed verrijkingsaanbod.

- Inzicht krijgen wat het bijeffect is van gericht zijn op dat fixen van jezelf, je collega of de leerling: wat geloof je dan? Wat zijn de implicaties voor de begeleiding en het resultaat?
- Inzicht krijgen wat het bijeffect is als je niet focust op fixen. Wat als je niks hoeft te fixen en je tijd en energie anders richt?
- Introductie van de visie van Renzulli op soms wel en soms niet zichtbaar hoogbegaafd gedrag en zijn uitgangspunten en aanpak van verrijgingsprojecten;
- Wat is er mogelijk door te werken vanuit motivatie, interesse, vertrouwen, autonomie en creativiteit? Welke rol heeft spelen voor ons allemaal?

Supervisie ronde 3 en 4

Tussen de tweede en derde module wordt de groep wederom in tweeën gedeeld. Elke groep krijgt opnieuw twee dagdelen supervisie tussen deze twee genoemde modules. Met een kleine groep van maximaal 6 personen gaan we aan de slag met vraagstukken die in dat moment bij de deelnemers spelen, waarbij niet alleen de inbrengende deelnemer leert maar ook de andere deelnemers in het groepje.

Tweedaagse module 3: faciliteren en implementeren

De focus van deze tweedaagse module ligt op het overdragen aan anderen en faciliteren van inzichten bij anderen.

- Hoe bereik je jouw collega, een schoolteam of wellicht ouders om echt draagvlak en samenwerking te bereiken? Oftewel: hoe vertel ik het aan anderen wat ik nu weet?
- Hoe blijf je oog hebben voor het zelfinzicht bij je collega of een ouder in plaats van overtuigen van je collega of een ouder?
- Hoe faciliteer je rolversterking en eigenaarschap bij je collega of de leerling zelf?
- Welke praktische middelen zijn er om in gesprek te gaan of het gesprek te openen: onderzoek schoolniveau (1-5), vooroordelenspel, beelden, video's, metaforen, persoonlijke inzichten?

Afsluiting: certificaat & verwerkingsopdracht

De focus van de dag ligt op het delen van waardevolle inzichten en feestelijk afsluiten.

- We starten met het certificaat uitreiken: we nemen je mee in onze visie dat je elke dag al geslaagd bent;
- Presentatie verwerkingsopdracht per cursist;
- Feestelijk hapje en drankje ter afsluiting.

Verwerkingsopdracht

De verwerkingsopdracht betreft een gezamenlijk te maken 'examen'. Wij stellen maximaal 12 open examen vragen op. Elke deelnemer krijgt aan het einde van de laatste tweedaagse één vraag mee naar huis. Deze vraag mag hij of zij op geheel eigen, creatieve wijze gaan beantwoorden, waarbij de persoonlijke inzichten die zijn opgedaan gedurende de opleiding zijn verwerkt.

Wij sturen aan op het verwoorden, vormgeven of presenteren van wat je werkelijk zélf hebt ingezien. Het gaat dus niet om het reproduceren van sociaal wenselijke opleidingswoorden.

Het verschil in opleidingsaanpak

Het is bekend dat we de opleiding specialist hoogbegaafdheid geven. Hier wordt een 'traditionele' opleidingsaanpak gehanteerd. We brengen hieronder in de tabel een aantal vergelijkingen als voorbeeld hoe dit anders gaat zijn in de vervolgopleiding.

Traditionele opleidingsaanpak Opleiding specialist hoogbegaafdheid	Herziende opleidingsaanpak Vulgoopleiding SHB rolversterking
Onze rol is trainer/docent: focus op toevoegen van kennis, overdragen van kennis en zelfontwikkeling.	Onze rol is facilitator: focus op vereenvoudigen, gebruiken van wat je weet en zelfrealisatie.
Deelnemer wil professionele onzekerheid oplossen door (meer) methodes, wetenschap, tools of materialen eigen te maken: meer en meer doen.	Deelnemer wordt bewust van de professionele onzekerheid en realiseert dat vermeende problemen 'vanzelf' oplossen door juist minder te doen.
Het hoofdthema is hoogbegaafdheid en het sub-thema ben jij als deelnemer.	Het hoofdthema ben jij als deelnemer en het sub-thema is hoogbegaafdheid.
De visie dat je verantwoordelijk bent voor het leren en het welzijn van de ander: collega, leerling.	De visie dat je verantwoordelijk bent voor jezelf, met mogelijk een gunstig bijeffect voor een ander.
Denken over wat nodig is in de toekomst: voor de leerling, collega, jezelf.	Weten wat nodig is in het moment nu: voor de leerling, collega, jezelf.
Trainen van veerkracht, welbevinden, zelfvertrouwen bij de leerling of jezelf, omdat deze er niet meer is.	Herinneren aan de aanwezige veerkracht, welbevinden en zelfvertrouwen: die is nooit weg.
Complexiteit en ingewikkeld: er zijn trauma's en problemen.	Eenvoud en makkelijk: er zijn ervaringen en potentieel.
Hoogbegaafdheid en andere diagnoses zien als compleet en de waarheid over wie de leerling is (hechting).	Hoogbegaafdheid en andere diagnoses zien als concept en als onvolledige waarheid over wie de leerling is (loslaten).

Een andere zienswijze

Deze vervolgopleiding brengt een verandering in paradigma: je ontdekt een andere zienswijze. Je gaat inzichten krijgen hoe je 'de werkelijkheid van situaties' anders kan gaan zien. Dit maakt een wereld van verschil in de begeleiding.

In 2022 ontwikkelen wij een reeks video's, blogs, podcasts en visueels om dit met je te kunnen delen. We willen je in deze studiegids alvast nieuwsgierig maken met 3 inspiratieteksten.

Het gaat om de volgende teksten:

- Het risico om jezelf hoogbegaafd te noemen
- Stop met fixen van executieve functies bij hoogbegaafde leerlingen
- Helpende gedachten zijn niet helpend

Je kunt de teksten aan het einde van de studiegids in de bijlagen vinden.

Online academie

Toegang tot de online academie

Als je opgeleid (of autodidactisch) specialist hoogbegaafdheid bent dan ken je belangrijke thema's als: signaleren, compacten, verrijken, beleid, executieve functies, creativiteit, sensitiviteit, faalangst, mindset en onderpresteren. Deze kennis heb jij je al eigen gemaakt. Daar gaan we ook vanuit als je de vervolgopleiding wilt gaan doen.

Toch bieden we in onze vervolgopleiding jou ook een licentie aan tot onze online academie waar je meer dan 160 video's kunt terugvinden op deze thema's. Dit doen we, omdat we uit ervaring weten dat het soms fijn is om iets te herhalen en te verdiepen. Maar we gaan de thema's tijdens de opleiding niet behandelen. Natuurlijk mag je er altijd iets over vragen ☺

Ons online aanbod bevindt zich in een online academie op de volgende locatie: <https://online.wijssein.nl/specialist-hb/>

Zonder licentie is het al mogelijk om de rondleiding te bekijken en zo een kijkje achter de schermen te krijgen. Ook kun je op deze pagina kennismaken met Sonja en Merel doormiddel van hun persoonlijke kennismakingsvideo.

Toegangperiode

Je krijgt 20 maanden toegang tot de online academie 'programma specialist HB'. Het is een naslagwerk voor jou.

Video's

Per onderdeel ontvang je kennisvideo's, waarin ook praktische zaken als werkvormen, lesideeën en signalerings- & vragenlijsten worden besproken. De video's variëren in duur van 3 tot 40 minuten. En je kunt natuurlijk starten, pauzeren en stoppen wanneer jij wilt. Er zijn 160 video's in de volledige academie.

Documenten

Per deel is er een online map waar je het volgende vindt:

- Documenten behorend bij de video's
- Vele overige documenten met achtergrond informatie of praktische werkdocumenten (bijvoorbeeld signaleringsformulieren en lesmateriaal)
- Oefenopdrachten
- Literatuurlijst met van harte aanbevolen leestips.

Time-line documenten – overzicht video's

We bieden timeline-documenten bij de verschillende delen. Daarin vind je terug wat er in de video's wordt behandeld en hoelang de video's duren. Zo kun je altijd makkelijk de juiste video terugzoeken als je een onderwerp nog een keer opnieuw wilt zien. Ook verwijzen we hierin naar video's op internet die aanvullend zijn op onze lessen.

Studiebelasting – opleidingsdagen & locatie

Studiebelasting

De uren voor contactonderwijs, opdrachten en zelfstudie bestaat uit:

Module	Contactonderwijs	(Master)opdracht en zelfstudie	Studie belasting
Module 1	16 uur	8 uur	24 uur
Supervisie ronde 1	1,5 uur		1,5 uur
Supervisie ronde 2	1,5 uur		1,5 uur
Module 2	16 uur	8 uur	24 uur
Supervisie ronde 3	1,5 uur		1,5 uur
Supervisie ronde 4	1,5 uur		1,5 uur
Module 3	16 uur	8 uur	24 uur
Afsluiting/certificaat	8 uur	4 uur	12 uur
	62 uur	28 uur	90 uur

Opleidingsdagen

Uitgangspunten van de opleidingsdagen:

- tweedaagse modules zijn aansluitend op donderdag en vrijdag
- de contactdagen zijn van 09.30 tot 16.30 uur inclusief een lunch (tweedaagse modules en afsluiting): we doen dit niet online
- supervisie is 15.00 tot 16.30 uur ook live, maar kan indien noodzakelijk online

Module 1	: 26 en 27 januari 2023
Supervisie 1	: 16 maart 2023
Supervisie 2	: 06 april 2023
Module 2	: 01 en 02 juni 2023
Supervisie 3	: 29 juni 2023
Supervisie 4	: 14 september 2023
Module 3	: 12 en 13 oktober 2023
Afsluitingsdag	: 02 november 2023

Locatie

[informatie volgt nog; regio Alkmaar]

Opleiding met certificaat

De opleiding kent een aantal verplichte onderdelen voor het ontvangen van een certificaat namelijk:

- een aanwezigheidsplicht van alle modules inclusief de supervisies: één dag mag gemist worden
- één verwerkingsopdracht voor de afsluitende dag

Het certificaat wordt uitgereikt tijdens de afsluitingsdag.

Opleidingsniveau en studiebeurs

Het opleidingsniveau is hbo. De opleidingsperiode voor de volledige opleiding inclusief certificering is één jaar. Het gaat om een kortlopende post-hbo opleiding (je hebt wel 20 maanden toegang tot de online academie).

Helaas komen sinds 2012 de kortlopende post-hbo opleiding niet meer in aanmerking voor de lerarenbeurs. In de onderstaande link kun je lezen bij nummer 1 (in het kort) dat post-hbo opleidingen niet meer in aanmerking komen. <https://duo.nl/particulier/lerarenbeurs/index.jsp>

De docenten

Voor de vervolgopleiding combineren de docenten hun specialisaties: specialisme hoogbegaafdheid én facilitator.

Specialisatie hoogbegaafdheid

De opleiding wordt op Hbo-niveau gegeven door Merel Sprong en Sonja Morbé: zij zijn beide opgeleid specialist (hoog)begaafdheid. De gezamenlijke expertise van Merel en Sonja bestaat uit meer dan 20 jaar beleid- en projectmanagement ervaring, ruim 10 jaar specialisatie in passend onderwijs voor hoogbegaafde leerlingen en 10 jaar basisonderwijs (lesgeven in de klas: onderbouw, midden- en bovenbouw).

Ook zijn de trainers wekelijks werkzaam in de praktijk van het onderwijs: in de (plus)klas, op reguliere scholen, bij scholen met fulltime hoogbegaafdheidsonderwijs, bij besturen en/of samenwerkingsverbanden. Hierdoor is er continue afstemming met de praktijk en de actualiteit.

Specialisatie facilitator

Merel Sprong en Sonja Morbé zijn de afgelopen 5 jaren ook opgeleid en werkzaam als facilitator. De opleidingen tot facilitator zijn in binnen- en buitenland gevolgd en gebaseerd op het faciliteren van situaties waar volwassenen én leerlingen persoonlijke inzichten kunnen opdoen die hun terugbrengen naar eigen welbevinden, zekerheid, vertrouwen, veerkracht en potentieel.

Het is géén methode of toepassing die wij inzetten, maar we faciliteren de mogelijkheid om te veranderen in je paradigma oftewel de werkelijkheid op een andere manier gaan zien. Dit 'zien' heeft vervolgens het gevolg om weer meer gebruik te maken van het aanwezige potentieel dat veel verder reikt dan we vaak zelf willen geloven.

Opleidingskosten

Het samenwerkingsverband hanteert de volgende regeling voor de opleidingskosten: 50% van de kosten is voor de school en 50% van de kosten worden door het samenwerkingsverband betaald.

Je ontvangt:

- 20 maanden toegang tot het volledige programma specialist HB in de online academie WijsSein: elke deelnemer ontvangt een persoonlijke licentie
- 7 hele contactdagen inclusief lunches op een inspirerende (buiten) locatie: 3x een tweedaagse module en 1x een ééndaagse afsluiting
- 4 dagdelen supervisie
- begeleiding van twee docenten

- online toegang een te downloaden opleidingsmap met documenten
- een lijst met boeken, podcasts, artikelen en video's en nog nader te bepalen materialen/boeken
- certificaat

Annuleren

De algemene voorwaarden van WijsSein zijn van toepassing tussen het samenwerkingsverband en WijsSein.

Er geldt echter ook een annuleringsregeling tussen de cursist (school) en het samenwerkingsverband. Deelnemers van de opleiding kunnen deelname aan de opleiding annuleren tot 15 november 2022. Hierna wordt de prijs per cursist definitief vastgesteld en vindt facturatie plaats.

Voor meer informatie over de annuleringsregeling kun je terecht bij het samenwerkingsverband.

Inschrijving

Via het inschrijfformulier kun je jouw wens tot deelname aan de opleiding kenbaar maken. Na ontvangst van jouw inschrijfformulier bekijken we jouw antwoorden en plannen we met jou een intakegesprek. Na de intake besluiten we samen of je definitief gaat deelnemen aan de opleiding.

Het inschrijfformulier kun je hier vinden:

<https://forms.gle/tqouKbmdpc41sxSSA>

Vragen?

We begrijpen dat je wellicht nog vragen hebt. Je kunt dan kijken of op onze website bij 'vaak gestelde vragen' het antwoord is te vinden. Maar we mailen of spreken ook graag met je. Neem dus gerust contact op via: info@specialisthoogbegaafdheid.nl

Bijlagen

Op de volgende pagina vind je de drie inspiratieteksten:

- Het risico om jezelf hoogbegaafd te noemen
- Stop met fixen van executieve functies bij hoogbegaafde leerlingen
- Helpende gedachten zijn niet helpend

Het risico om jezelf hoogbegaafd te noemen

Er wordt aan mij regelmatig gevraagd of ik hoogbegaafd ben. Niet gek: want het is mijn vakgebied. De personen die mij dit vragen, stellen die vraag niet snel aan een ander. Het is echter een lastige vraag voor me.

Ik begrijp wat de ander wil weten: of ik mijzelf herken in de beschrijving van hoogbegaafdheid. Ik vraag me dan af welke beschrijving de vraagsteller heeft van hoogbegaafdheid, want anders spreken we langs elkaar heen vanuit een ander perspectief. Maar er is nog iets lastig aan. Je vraagt dan of IK hoogbegaafd BEN. Nee, IK BEN dat niet. IK BEN méér dan die beschrijving. Het voelt ongemakkelijk om een hokje gestopt te worden.

En ook jij zal nooit passen in welke beschrijving dan ook. Geen enkel label of diagnose of karakterbeschrijving zal compleet passen bij wie jij bent.

Thuis in mijn gezin spreken we eigenlijk nooit over hoogbegaafdheid. Het is mijn vakgebied en mijn gezin vindt dat prima, maar het heeft hun belangstelling niet. Mijn kinderen zijn volwassen. In hun schoolperiode kwamen ze voor een verplichte situatie te staan om zichzelf te laten testen op hoogbegaafdheid om toegang te krijgen tot gewenst onderwijs, onderwijs waar ze behoefte aan hadden.

Het alleen kenbaar maken van de wens en behoefte aan bepaald onderwijs was niet voldoende: ze moesten getest worden. Mijn kinderen hebben dit praktisch gehouden: even doen en dan door. Ze zijn niet gaan denken: IK BEN hoogbegaafd. Van nature hebben ze deze beschrijving niet vastgehouden als iets wat ze ZIJN. Ze zagen de bijzonder opgewonden bewegingen van volwassenen, toen het duidelijk werd dat ze pasten in de beschrijving, maar lieten het ook van zich afglijden. Ze kregen toegang tot het gewenste onderwijs, contact met gelijkgestemden/ontwikkelingsgelijken en waren daar tevreden mee.

Ik ben er blij mee dat zij van nature zich niet gingen hechten aan het begrip hoogbegaafdheid. Want er is een risico om jezelf hoogbegaafd te noemen: IK BEN hoogbegaafd. Zodra je dit persoonlijk maakt, jezelf hiermee gaat identificeren, dan komt het volgende om de hoek kijken: hechting, vergelijk, beperkingen, gevoel van tekort, afhankelijkheid, problemen ervaren. Je raakt verwijderd van je natuurlijke welbevinden.

Zoals je in de tekst kan zien, schrijf ik met hoofdletters: IK BEN. Wat je werkelijk bent, is onveranderlijk. Maar dit geldt niet voor de beschrijving die je over jezelf geeft. Hoe je jezelf beschrijft, is continue veranderlijk.

Soms beschrijf je jezelf als wel of niet hoogbegaafd, soms beschrijf je

jezelf als verdrietig, soms beschrijf je jezelf als depressief, soms beschrijf je jezelf als verliefd en soms beschrijf je jezelf als een ouder of functie op het werk. Je bent niet één beschrijving. Je bent. Punt. En je herkent op bepaalde momenten bepaalde beschrijvingen.

Ik ben ook fan van de beschrijving van Renzulli. Hij spreekt niet over DE hoogbegaafde (als een zelfstandig naamwoord). Hij spreekt uitdrukkelijk van hoogbegaafd gedrag (bijvoeglijk naamwoord) hetgeen je kunt zien:

1. bij bepaalde mensen als bepaalde kenmerken samenvallen en dus niet bij alle mensen;
2. op bepaalde momenten en niet alle momenten;
3. in bepaalde gebieden, namelijk die hun interesse hebben, en dus niet in alle gebieden.

Je bent dus niet hoogbegaafd. Het kan wel zijn dat er herkenning is te vinden in je gedrag als bepaalde kenmerken samenvallen in een bepaald moment van een bepaald interessegebied. Maar dit betekent niet dat je dit onveranderlijk altijd bent, doet of laat zien. Geen enkel mens is continue één beschrijving. Nooit en niemand. Dit betekent ook dat het géén enkele zin heeft om te zeggen dat een leerling de beschrijving 'hoogbegaafdheid' continue zichtbaar moet maken. Dit kan niet.

Zeg ik nu dat je hoogbegaafdheid niet moet signaleren/diagnosticeren (of welk ander label je ook wilt signaleren)? Heeft het benoemen van hoogbegaafdheid dan géén zin?

Nee, dat is niet mijn boodschap.

We leven in een wereld vol met concepten/beschrijvingen. Deze kunnen in het dagelijks verkeer TIJDELIJK praktisch zijn of zelfs noodzakelijk zijn om bijvoorbeeld toegang te krijgen tot passend onderwijs. Maar zodra je het CONTINUE denkt te zijn of van een ander moet zijn of moet laten zien, dan levert die hechting en identificatie geheid problemen op.

Er zit veel meer vrijheid en welbevinden om juist die hechting en identificatie achterwege te laten, zodra de beschrijving tijdelijk zijn nut heeft gehad. Gebruik het waar nodig en tijdelijk. Hecht JEZELF er niet aan. Want je doet jezelf tekort. Je bent meer dan die beschrijving. Als je dit jezelf realiseert, dan ervaar je meer mogelijkheden, veerkracht, ruimte, vrijheid, onafhankelijkheid.

Mijn boodschap is dus: herken de beschrijving, gebruik de beschrijving waar nodig, maar hecht je er niet aan.

Het gaat om de realisatie van je veel ruimere essentie en potentie. Dat ben je.

Stop met fixen van executieve functies bij hoogbegaafde leerlingen

Oei, wat roep ik nu? Want wij geven in de opleiding specialist hoogbegaafdheid een volledige module 'aan de slag met de executieve functies van hoogbegaafde leerlingen'. En we vragen cursisten zelfs een interventieplan te schrijven. En nu roep ik om te stoppen met het fixen van die executieve functies bij deze leerlingen?

Ja, als je een stap verder wilt gaan komen kun je ook een andere kant op gaan kijken, wat mij betreft. Voel je niet verplicht :-). Je kunt je energie op iets anders richten. We hoeven geen 'hersenspecialist' te worden om de prefrontale cortex te ontwikkelen bij leerlingen. Dit ontwikkelt zich in principe vanzelf als we het leven zijn gang laten gaan. Maar dat doen we niet.

De leerling wordt 'onder controle' ontwikkeld door ons. Met de beste bedoelingen, maar onze controle en sturing op die ontwikkeling slaat regelmatig de plank mis. Omdat we elke leerling ongeveer hetzelfde aanbieden.

Onder controle. Onder sturing. Want het moet wel op een zo'n efficiënte (snel) en effectieve wijze (foutloos) verlopen. En dus doen wij dingen voor de leerling: er is sprake van zogenoemde curling parenting én curling teaching én curling maatschappij.

Of we nemen het zekere voor het onzekere: we bieden het onderwijs allemaal op gelijk niveau en in gelijk tempo: voor hoogbegaafde leerlingen is dit een remmende, stagneerde, dalende leerlijn. Er wordt matig of niks ontwikkeld. De hersenen liggen er werkloos bij inclusief die prefrontale cortex met die potentie van executieve vaardigheden.

En dan op een dag worden we wakker: de leerling moeten we fixen op de executieve functies. Er is onvoldoende organisatie, planning, emotie-regulatie, volgehouden aandacht.....laten we een handelingsplan of een interventieplan schrijven. Hoogbegaafde leerlingen gaan fixen.

Sorry: zien we dan niet iets wezenlijks over het hoofd? Ontwikkelen we dan niet onze eigen blinde vlek?

Als we werkelijk naar de ontwikkeling van de leerling hadden gekeken, dan was er aanbod geweest in de zone van naaste ontwikkeling: op eigen niveau en in eigen tempo. En dan regelt die prefrontale cortex de ontwikkeling van de executieve functies helemaal vanzelf.

Dat is het talent van het leven zelf :-)

Helpende gedachten zijn niet helpend

Angst, OCD, Dwang, Controle, Denken. Deze thema's kom ik volop tegen tijdens mijn werk als professional, maar ik heb er zelf ook ervaring mee. Binnen dit spectrum kwam ik ook een mooie term tegen: een hoogfunctionerende stoornis hebben.

Hoogfunctionerend klinkt als hoogbegaafd. Er zit zeker een overeenkomst in. Als je bijvoorbeeld een hoogfunctionerende angststoornis of depressie hebt, dan maak je gebruik van kenmerken die we ook bij hoogbegaafdheid zien: op intelligente wijze, heel creatief en gedreven weet je de angststoornis of depressie te hanteren, waardoor je voor de buitenwereld goed en wellicht zelfs succesvol functioneert. Alles lijkt prima te gaan.

Hoogfunctionerend. Het lijkt een redding, omdat je bijvoorbeeld in staat bent een leven op te bouwen met werk, onderneming, gezin, sociaal leven. Tegelijkertijd is dit hoogfunctionerend een vloek: je gaat (hardnekkige) patronen ontwikkelen, coping strategieën, steeds meer geloven in een paradigma* die niet klopt, waardoor het jaren kan gaan duren. Met alle gevolgen van dien.

(*Paradigma = hoe je de werkelijkheid ziet)

Binnen een thema zoals OCD wordt vaak verwezen naar cognitieve gedragstherapie (RET), helpende gedachten, omdenken. Ik wil hierin graag delen: helpende gedachten zijn niet helpend.

Met cognitieve gedragstherapie ga je méér focus leggen op het denken en de inhoud hiervan. Ik heb dit ook 25 jaar gedaan. Hoogfunctionerend:-) Het wordt een coping strategie: je blijft in het paradigma dat er een probleem is waar je een reactie op moet hebben. In het geval van cognitieve gedragstherapie: helpende gedachten bedenken. Je kunt dit de rest van je leven blijven doen.

Ik herhaal het nog een keer: helpende gedachten zijn niet helpend.

Mocht tijdens het gebruik van de techniek een positief effect ontstaan, dan ontstaat er mogelijk ook direct een blinde vlek. Je denkt dat de methode heeft geholpen en doorziet niet wat werkelijk heeft geholpen. Hierdoor kan je huidige paradigma blijven bestaan. Je blijft de werkelijkheid op een bepaalde manier zien.

Over welk paradigma hebben we het eigenlijk?

Veel therapieën hebben een aanpak of een methode. Als je probleem ineens oplost tijdens de therapie, dan kunnen we maar zo in het misverstand lopen dat de methode heeft gewerkt.

Dan blijven we geloven in het paradigma dat we *voor ons welbevinden*:

- iets moeten doen;
of
- iets nodig hebben;
of
- iemand nodig hebben.

Als we blijven geloven dat er eerst een voorwaarde nodig is voor ons welbevinden of het ontwikkelen van onze potentie, dan raken we onnodig afhankelijk. Daar ontstaat kwetsbaarheid, onzekerheid en zelfs lijden. Dat is niet nodig.

Iets doen zoals overtuigingen wegwerken of helpende gedachten bedenken is een voorbeeld van dit paradigma: dat ons geluk voorwaardelijk is. Eerst iets doen, dan welbevinden.

Daar kijk ik nu anders tegen aan. Het nieuwe paradigma is wat mij betreft: er is niks te doen, er is niets nodig en niemand nodig. Onze veerkracht, welbevinden en potentie is daar niet afhankelijk van. Dit klinkt wellicht vreemd en niet direct overtuigend. Of misschien ervaar je juist direct iets van waarheid hierin.

Ik heb zelf in ieder geval 100% waarheid gezien in het nieuwe paradigma, ook al trap ik nog regelmatig in het oude paradigma. Het is namelijk ook 100% menselijk om de ervaring te hebben toch iets te willen doen, iets nodig te hebben of iemand nodig te hebben.

Daar is ook niks mis mee. Maar zo nu en dan een glimp op te vangen van het nieuwe paradigma is wel zo verrijkend.

Wil je die glimp ook opvangen? Ik beloof je: je hebt dit al ervaren en het is er voor iedereen.